72872 ـ جوراب پوشیده و آب از جوراب عبور کرده و به پایش رسیده؛ آیا می‌تواند بر این جوراب مسح کند؟

سوال

من با حالت وضو جوراب به پا کرده بودم و در همین حین جورابم با آبی که کف دستشویی جمع شده بود خیس شد و خواستم از شیر بر آن آب بریزم زیرا بعضی وقت‌ها کف دستشویی مثلا به سبب ادرار غیر مسلمان‌ها نجس است و برای همین بر روی جورابم آب می‌ریزم تا مطمئن شوم که نجاست پاک شده است. آیا اجازه دارم که بر روی جورابم که با حالت وضو پوشیده‌ام مانند خف (موزه) مسح کنم و همان‌طور که گفتم بعد از ریختن آب روی جوراب، آب پاک به پوست پا رسیده؛ آیا در این حالت مسح بر جوراب جایز است یا خیر؟ و اگر جایز نیست نمازهای قبلی‌ام را چه‌کار کنم؟ چون من چند بار این کار را انجام داده‌ام.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

اصل این است که جوراب و آب پاک است و به مجرد شک، حکم بر نجاست آن نمی‌شود. پس تا وقتی که از رسیدن نجاست به جورابت مطمئن نشده‌ای دیگر نیازی نیست که تفتیش کنی و به پاک کردنش فکر کنی.

ثانیا:

رسیدن آب به پوست پا در اثنای پاک کردن جوراب مشکلی ایجاد نمی‌کند و شما تا وقتی که این جوراب را با وضو پوشیده‌اید، می‌توانید بر این جوراب مسح کنید.

علما در این باره اختلاف دارند که آیا در موزه (پاپوش) شرط است که مانع از رسیدن آب به پا شود یا خیر؟ برخی از آنان بر این رای هستند که اشکالی ندارد و این مذهب حنبلیان است. در مطالب أولی النهی (۱/ ۱۳۱) آمده است: شرط هفتم: امکان راه رفتن با موزه از نظر عرف، نه آن‌که مانع از رسیدن آب [به پوست پا] شود زیرا محل [شستن] فرض [در وضو] را پوشانده است و می‌توان در آن به راه رفتن ادامه داد.

برخی دیگر این را شرط دانسته‌اند و این مذهب شافعیان است. نووی ـ رحمه الله ـ در المجموع (۱/ ۵۳۱) می‌گوید: «آیا شرط است که موزه ضخیم باشد و مانع از نفوذ آب شود؟ در این دو وجه است که امام الحرمین و دیگران نقل کرده‌اند: یکی آن‌که: شرط است، پس اگر بافتنی باشد به طوری که اگر آب بر آن ریخته شود نفوذ کند، مسح بر آن جایز نخواهد بود.

و دوم آن‌که: شرط نیست، بلکه مسح جایز است اگر چه آب به آن نفوذ کند و این قول را امام الحرمین (جوینی) و غزالی برگزیده‌اند به دلیل آن‌که [قسمت فرض را] پوشانده است. و مذهب بر قول اول است، والله اعلم».

قول اول راجح و درست‌تر است زیرا دلیلی صحیح دال بر شرط بودن عدم نفوذ آب به جوراب وارد نشده، تا وقتی که جوراب نامیده می‌شود و مردم بر اساس عادت آن را می‌پوشند مسح کردن بر آن صحیح است.

والله اعلم